

[18. 1.]

VOORLOOPIG VERSLAG.

De vroegere stukken zijn gedrukt onder:
120 der zitting 1885-1886, en
31 » Buitengewone zitting 1886.

§ 1. *Wijze van behandeling in de afdeelingen.* Aangezien in de afdeelingen over dit wetsontwerp niet werd beaardslaagd, is het thans uitgebracht Verslag slechts het resultaat van het onderzoek der Commissie van Rapporteurs.

§ 2. *Algemeene beschouwingen.* De Commissie verwijst naar de opmerkingen, vervat in de Voorloopige Verslagen betreffende de Indische rekeningen over vroegere jaren, welke verslagen tot dusver nog niet beantwoord of verder behandeld zijn.

§ 3. *Algemeene uitkomsten van het dienstjaar.* De begroting der uitgaven werd aanvankelijk vastgesteld op:

voor hoofdstuk I	f 37 262 182,00
» » II	106 641 964,00

te zamen. . f 143 904 146,00

Bij verschillende wetten werden deze cijfers verhoogd tot:

voor hoofdstuk I	f 41 584 182,00
» » II	130 167 898,29

te zamen. . f 171 752 080,29

De verhooging was voor verreweg het grootste gedeelte — zoo direct als indirect — het gevolg van den Atjeh-oorlog, welke niet alleen een verhooging van den post »expeditiën en troepen te velde» met niet minder dan f 15 460 000, maar bovendien eene belangrijke verhooging van verschillende onderafdeelingen der begrotingen van Oorlog en Marine noodzakelijk maakte.

Overigens werd de post voor den aanleg van Staatsspoorwegen met f 900 000 aangevuld en werden o. a. hoogere sommen uitgetrokken voor opium, boschwezen, koffie en zout.

De werkelijke uitgaven bedroegen:

voor hoofdstuk I	f 31 480 679,205
» » II	127 599 899,70

te zamen. . f 159 080 578,905

Het verschil tusschen raming en werkelijke uitgaven is in hoofdzaak toe te schrijven aan de omstandigheid, dat de geraamde bijdrage van f 9 974 872 aan de Nederlandsche schatkist niet is uitgekeerd geworden; ook bleef op het geraamd bedrag voor het Departement der Openbare Werken in Indië (f 17 360 023) een overschot van f 1 668 693,10.

De middelen, voor hoofdstuk I geraamd op f 58 782 577,00
en voor hoofdstuk II op 85 140 204,00

te zamen. . f 143 922 781,00

waren in werkelijkheid:

voor hoofdstuk I	f 71 173 278,23
» » II	91 475 582,025

te zamen. . f 162 648 860,255

De belangrijk hoogere opbrengst der middelen in Nederland is nagenoeg geheel te danken aan de grootere hoe-

veelheid en den hooger prijs der aldaar verkochte koffie.

De raming beliep 830 000 pikols tegen 47 cents het half kilogram; er werden verkocht 901 063,39 pikols tegen 53⁹²/₁₀₀ cent het half kilogram, zoodat f 12 691 244,71⁵ meer ontvangen werd dan waarop gerekend was.

Ook in Indië veroorzaakten de hoogere koffieprijzen en de grootere oogst van koffie ter Westkust van Sumatra een belangrijk voordeel. De 100 000 pikols koffie, welke jaarlijks op Java verkocht worden, waren geraamd op f 47 per pikol, doch brachten ruim f 55 op, waardoor een voordeelig verschil ontstond van f 804 560,93. De verkoop op Sumatra's Westkust bracht niet minder dan f 2 857 127,99 boven de raming op; van de koffie 1ste soort was gerekend op 130 000 pikols tegen f 47, terwijl 158 000 pikols verkocht werden tegen f 58,20⁵.

De meeste andere belastingen brachten ook meer op dan geraamd was.

§ 4. *Overgelegde rekeningen.*

HOOFDSTUK I.

Uitgaven. Bij haren staat A (niet gedrukt) maakt de Algemeene Rekenkamer eene reeks van opmerkingen, welke of door den Minister van Koloniën voldoende toegelicht zijn, of van ondergeschikt belang geacht kunnen worden, of eindelijk reeds in de voorgaande, nog niet door de Regeering beantwoorde verslagen besproken zijn.

Slechts enkele bedenkingen der Rekenkamer, welke niet onder deze categorieën vallen, worden hieronder vermeld.

Art. 10. Sub n°. 2 maakt de Rekenkamer er opmerkzaam op, dat aan twee ambtenaren van het ministerie van koloniën gratificatiën — elk ad f 500 — zijn uitgereikt ter zake van hunne bemoeiingen met de verzending van zilvergeld naar Indië.

Vielen deze »bemoeiingen» niet binuen den gewonen kring der ambtsbezigheden van bedoelde personen?

Art. 58. (Bedenking der Algemeene Rekenkamer n°. 94.) Aan den ingenieur J. A. DE GELDER werd eene gratificatie van f 1900 verleend »om hem in de gelegenheid te stellen zijne reis naar Indië zooveel mogelijk te bespoedigen».

In verband hiermede werd opgemerkt, dat dezelfde ingenieur in 1876 (Bijlage A der rekening van 1876, n°. 78) eene gratificatie van f 2000 ontving, wegens zijn vervoegd vertrek naar Indië in het belang van de Bataviaasche havenwerken.

Men zag beide gratificatiën gaarne nader toegelicht.

Art. 76. (Bedenking als boven n°. 140.) Aan den gepensionneerden luitenant-kolonel J. G. VAN THIEL is, in strijd met de ter zake vastgestelde algemeene regelen, f 700 uitbetaald wegens passagekosten naar Indië. De Minister van Koloniën bepaalt zich tot de mededeeling dat »redenen van oillijkheid» tot deze afwijking van bedoelde regelen hebben geleid.

De Commissie is van meening dat die afwijking door voormeld motief niet gerechtvaardigd is; met de handhaving der eenmaal bestaande bepalingen dient men zoogestreef mogelijk te zijn. Elke afwijking der voorschriften toch stelt een precedent, waarop anderen zich later kunnen beroepen.

Art. 82. (Bedenking als boven n°. 164.) Aan officieren en ambtenaren, tot het Nederlandsche leger behorende, zijn, tot een totaal bedrag van f 5000, gratificatiën uitgereikt voor buitengewone werkzaamheden bij de verstrekking van geneeskundige behoeften en artillerie-materieel.

Tegen beloning van onverplichte diensten heeft de Commissie van Rapporteurs natuurlijk geen bezwaar. Doch zij vernam gaarne welke regel ten deze wordt gevolgd, opdat zooveel mogelijk het bezwaar worde ontgaan, dat veelal aan het geven van gratificatiën kleeft, namelijk dat, bij dezelfde verdiensten, de eene wel, de andere niet beloond wordt.

Ontvangsten. Onder de »diverse toevallige baten» vermeld op blz. 5 der rekening (stuk n°. 4) trekt de aandacht de netto opbrengst (f 26,13) van 1736 kilogram koperen duiten. Is in het laatste getal wellicht eene drukfout?

Onder de »diverse ontvangsten van het Departement

van Oorlog" (blz. 15 der rekening) wordt melding gemaakt van eene som van f 1999,20⁵ als vergoeding, van het Ministerie van Oorlog ontvangen »voor in Nederlandsch-Indië afgekeurde sabelscheden."

Bij goede keuring in Nederland vóór de verzending kan moeilijk van afkeuring in Indië, en althans niet van schadevergoeding, sprake zijn. Bij onvoldoende zorg vóór de verzending zou de schadevergoeding wellicht op de nalatige ambtenaren behooien verhaald te worden.

Nadere toelichting ten deze scheen wenschelijk.

HOOFDSTUK II.

Uitgaven. Bij »Nota van wijzigingen" (bijlage van de Memorie van Toelichting, gedrukte stukken n°. 8) zijn door den Minister van Koloniën wijzigingen gebracht in de rekening. Onder de »gewijzigde generale recapitulatie" (gedrukte stukken n°. 7i) leest men: »Nader goedgekeurd" tot het door den Minister gewijzigd bedrag, »zie missive Algemeene Rekenkamer van beden" (23 Juli 1885) »n°. 6601".

Deze missive dient, ter volledige toelichting, nog te worden overgelegd.

Onder de uitgaven (art. 611), aangewezen op den post »kosten der bezetting van Atjeh", komt (bladz. 22 der specificatie) een post voor van f 7500 wegens »aandeel in den uitvoer van koffie".

Wat wordt hiernede bedoeld?

Ontvangsten. Met het oog op de hooge bedragen, welke jaarlijks worden geboekt als voortspruitende uit den verkoop van afgekeurde gouvernementsgoederen (zie art. 51, 60 en 64 der rekening), meent de Commissie van Rapporteurs, ook lettende op de kosten van beheer der magazijnvoorraden in Indië, er op te moeten aandringen dat toch geene goederen in Nederland worden aangeschaft, die in goede hoedanigheid en tegen redelijke prijzen in Indië kunnen worden verkregen. Verscheidene voorbeelden kwamen der Commissie ter oore, waaruit zou blijken dat, door verzending uit Nederland van in Indië in voldoende mate beschikbare goederen, 'slands belang niet werd gebaat en de ontwikkeling van handel en nijverheid in de koloniën wordt belemmerd.

Ook met het oog op de mogelijkheid, dat de gemeenschap tusschen het moederland en zijne overzeesche bezittingen voor geruimen tijd kan worden gestoord, is het wenschelijk zooveel mogelijk in Indië zelf in de gewone behoeften van den dienst te voorzien. Doch men heeft integendeel den sleur om alles uit Nederland te »eischen" zoo weinig tegengegaan, dat zelfs het voor 'slands bouwwerken benodigde *tin* tot voor weinige jaren geleden uit het moederland gezonden werd!

§ 5. *Verslag van de Algemeene Rekenkamer in Nederland.*

a. De aanschaffing — zoo verzekert de Rekenkamer — zoowel hier als in het buitenland, van dagelijksche en algemeen in den handel voorkomende behoeften had, in strijd met den geest van art. 38 der Indische comptabiliteitswet, dikwijls plaats buiten openbare mededinging. De Minister beantwoordt zulks met de mededeeling, dat men van de bevoegdheid, verleend bij de 2de alinea der evenbedoelde bepaling, gebruik maakt »wanneer het een artikel van vertrouwen geldt waarbij het vooral op de soliditeit van de leveranciers aankomt, dringende behoefte dit vordert of wel het geldelijk belang gering is."

De juistheid dezer opvatting wil de Commissie van Rapporteurs niet betwisten, doch zij meent de vraag te mogen stellen of dan wel steeds, volgens de 3de alinea van genoemd artikel, de beweegreden welke tot de afwijking van den algemeenen regel leidt, *naar behooren* zijn omschreven in het op de onderhandsche aanschaffing betrekkelijk besluit. Geschiedde zulks, dan zou de Rekenkamer beter kunnen beoordeelen of die aanschaffing inderdaad »in 'slands belang noodig" was.

De Commissie meent overigens den wensch te mogen uitspreken, dat de grenzen ten deze niet te zeer worden uitgezet.

b. Een verschil tusschen de Algemeene Rekenkamer en den Minister van Koloniën omtrent de verantwoording van de assurantie-penningen van een verongelukten stoombagger-

molen geeft (bladz. 3 en 4 van het verslag) aanleiding tot uitvoerige beschouwingen. Het komt de Commissie voor, dat er geen bezwaar bestaat zich met de beschouwingen der Regeering te vereenigen.

§ 6. *Verslag van de Algemeene Rekenkamer in Indië.*

a. Aan den ambtenaar A. W. P. VERKERK PISTORIUS werd een hooger verlofs- en later nonactiviteits-traktement toegekend dan hem volgens de bepalingen toekwam (blz. 5 van het verslag).

Deze onregelmatigheid is door de Regeering niet toegelicht.

b. In 1877 bleek dat de bestaande regelen omtrent het stellen van borgtocht door rekenplichtige landsdienaren onvoldoende waren (blz. 6 van het verslag), en de Rekenkamer drong er bij de Regeering op aan dat zij *al dadelijk* maatregelen zoude nemen »tot verzekering op wettige en afloende wijze van haar onverdeeld en onvervreemdbaar recht op de gelden, door de comptabelen gesteld of te stellen, als borgtocht voor gelden of goederen, door hen beheerd wordende of te beheeren" (Maart 1877).

De Rekenkamer kwam in December 1877 en April 1882 op de zaak terug, ontving in den loop van 1883 een nieuw concept-reglement op het stellen van borgtocht door landscomptabelen ter beoordeeling, en vernam sedert niets meer van de zaak.

Volgens eene in margine van het verslag gestelde aantekening — van welke het echter (evenals van de andere dergelijke) niet blijkt van welke autoriteit zij afkomstig is — kan de vaststelling van het nieuwe reglement — welke thans nog wacht op de samenstelling van een staat van ambten waarvoor borgstelling verplichtend is — binnenkort worden te gemoet gezien.

Men zal dan, indien deze toezegging wordt nagekomen, ongeveer *tien* jaren noodig gehad hebben om aan het door de Rekenkamer geopperd bezwaar te gemoet te komen.

Voorzeker geen bewijs voor het wetgevend talent van het Indisch bestuur!

c. Eene steenkolenloods, waarvoor meer dan f 10 000 was »verwerkt", werd *niet* gebouwd (bladz. 11 van het verslag), zonder dat het blijkt dat ernstige maatregelen zijn genomen ten opzichte der ambtenaren, aan wier plichtverzuim (of erger) zulks te wijten was. Wel is beproefd eene gerechtelijke vervolging in te stellen tegen den toenmaligen eerstaanwezenden waterstaatsambtenaar in de residentie Menado, doch de raad van justitie vond tot die vervolging geen termen.

Maar wat is verricht tegenover hem of hen, die op den arbeid van bedoelden ambtenaar toezicht hadden behooren te houden?

Slechts blijkt dat de resident van Menado niet tijdig heeft gerapporteerd en zich later, na een meer dan tweejarig stilzwijgen, beriep op gebrek aan personeel bij den waterstaat te Menado.

Zal bij de belangrijke inkrimping, welke het personeel der openbare werken sedert in Indië heeft ondergaan, dit motief, dat in 1877 als geldig schijnt te zijn aangenomen, in de toekomst niet nog met meer grond door vele ambtenaren kunnen worden aangevoerd?

§ 7. *Overschrijdingen.* De Commissie verwijst omtrent de goedkeuring — voor zoover noodig — der plaatsgevonden overschrijdingen op het IIde Hoofdstuk der uitgaven (bijlage n°. 19 der Memorie van Toelichting) naar het deswege opgemerkte in hare verslagen over de Indische rekeningen van 1873 en 1875.

Aldus vastgesteld door de Commissie van Rapporteurs den 26sten April 1887.

HARTOGH.

KIELSTRA.

GODIN DE BEAUFORT.

CREMER.

W. VAN DEDEM.